

הרגלי הקריאה של גילאי 11 – 12 וזיקתם להוראת השפה על פי גישת "השפה כמכלול" / ורדון בן-ארי דליה

תקציר בעברית:

מטרת המחקר היתה לבדוק, האם הוראת השפה העברית בשיטה החדשה של "השפה כמכלול" קשורה באופן חיובי להרגלי הקריאה של גילאי 11 – 12.

שיטת המחקר: 1. הרגלי הקריאה נבדקו על פי חמש אמות מידה: * כמות הספרים הנקראת ביחידת זמן. * ההנאה מהקריאה. * פיתוח טעם אישי. * היקף הרפרטואר. * השפעת הקריאה על תהליכים אישיים.

2. האוכלוסיה המרכיבה את המחקר – שתי קבוצות המחקר מורכבות מאוכלוסיה אינטגרטיבית של ילדי קיבוצים ומושבים. קבוצת המחקר כללה את ילדי שנתון ו' של בית הספר באזור ירושלים, שרכשו את הקריאה מתוך טכסטים שלימים בגישת "השפה כמכלול". הקבוצה מנתה 87 תלמידים. קבוצת הביקורת כללה את ילדי שנתון ו' של בית ספר בנגב, שרכשו את הקריאה על פי השיטה המסורתית של "בלי סודות". הקבוצה מנתה 110 תלמידים.

לבדיקת השאלה, האם קיימים הבדלים בין שתי הקבוצות על רקע תהליכים שונים של רכישת הקריאה, נבנה שאלון אשר שימש, ככלי הבדיקה המרכזי. השאלון פונה לתלמידים משתי קבוצות המחקר והוא ניסה לאמוד את המרכיבים הבאים: מידת ההנאה מהקריאה; מידת ההשפעה של הקריאה על אישיות הקורא; אמות המידה בבחירת הספרים; העדפות של סוגות שונות של ספרים.

ממצאים ודיון: הדיון נערך על פי חמשת המדדים, שהוגדרו למדידת הרגלי הקריאה.

1. היקף הקריאה – בקבוצת השפה כמכלול, הרוב הגדול של ילדי הקבוצה (יותר מ-70%), קוראים ספר בשבועיים עד שני ספרים בשבוע. בקבוצת שיטות מסורתיות, הקבוצה הגדולה ביותר הם קוראי ספר אחד בחודש (כ-40%). מספר הילדים בקבוצת השפה כמכלול, העונים להגדרה של "קורא להנאה" (קורא סר אחד בשבוע לפחות), גבוה יותר ממספר הילדים, העונה להגדרה זו בקבוצת שיטות מסורתיות: שפה כמכלול – 51.7% מהילדים. שיטות מסורתיות – 39.3% מהילדים.

2. ההנאה מהקריאה – היגדים על קריאה שימשו, ככלי הבדיקה למדידת ההנאה מהקריאה. בשתי הקבוצות בולטת ההתייחסות החיובית לקריאה, המתבטאת בממוצע הגבוה של היגדים חיוביים: שפה כמכלול 3.92 ושיטות מסורתיות 3.24. ההבדלים בולטים בשני מרכיבים מרכזיים: א. במספר הגבוה יותר של ההיגדים השליליים, המצוי בקבוצת שיטות מסורתיות לעומת קבוצת השפה כמכלול. ב. בתוספת הבחירה של היגדים אישיים. בקבוצת השפה כמכלול בחרו להוסיף היגדים אישיים, כ-60% מהקבוצה ובקבוצת שיטות מסורתיות בחרו להוסיף 53.3% מהקבוצה.

3. פיתוח טעם אישי – שתי הקבוצות דומות מאוד בממצאים, גם בדרך בחירת הספרים וגם בסוגי הסיפורת, שמעדיפים לקרוא.

4. היקף הרפרטואר – ילדי השפה כמכלול הציבו בראש ההעדפות את הקריאה בספרות יפה לעומת ילדי שיטות מסורתיות, שהציבו בראש ההעדפות את הקריאה בכתב עת, קריאה הנחשבת לפחות מעמיקה.

5. התייחסות אישית לקריאה – בשתי הקבוצות צויינה ההשפעה הגדולה של הקריאה על מחשבות. ההבדלים בולטים במספר הילדים, שבחרו לענות על שאלות הבחירה ופירטו את השפעת הקריאה על פי ספרים מסוימים. בקבוצת השפה כמכלול בחרו לענות על כך 72.4% ובקבוצת שיטות מסורתיות בחרו לענות רק 57% מהקבוצה.

סיכום ומסקנות: המסקנה הברורה היא שקבוצת השפה כמכלול מצויה גבוה יותר בכל חמשת המדדים, שעל פיהם נמדדו הרגלי הקריאה. הממצאים הבולטים

כלולים במדד הראשון של היקף הקריאה: קבוצת השפה כמכלול קוראת יותר ספרים ומקדישה לכך כמות זמן גדולה יותר, בהשוואה לקבוצת שיטות מסורתיות. ראוי לציין כי מסקנה זו נותנת חיזוק חשוב לטיעוניהם של מצדדי שיטת "השפה כמכלול" בויכוח הנטוש בינם לבין חסידי שיטות מסורתיות.

מס' מיון בספריה :
E028.55 ורד-בנהר תשס"ב

מס' מערכת בספריה :
549172